

Zitting 1979-1980

15 978

Wijziging van de Onteigeningswet

Nr. 4

BIJLAGE BIJ DE MEMORIE VAN TOELICHTING

1. H.R. 7 maart 1864, W.2569; H.R. 23 december 1864, W.2652; laatstelijk H.R. 29 juni 1977, N.J.O. 1977, 16.
2. H.R. 16 juli 1878, W.4278.
3. H.R. 5 december 1904, W.8151.
4. Prof. mr. C. W. van der Pot, *Handboek voor het Nederlandse Staatsrecht*, bewerkt door mr. A. M. Donner, 10e druk (1977), blz. 497.
5. Van der Pot-Donner, t.a.p. 4., blz. 496.
6. Mr. A. G. Lubbers, *De berekening der schadeloosstelling in de onteigeningsprocedure*, acad. prfchr. (1919), blz. 50.
7. Prof. mr. S. F. L. van Wijnbergen, *De wetsontwerpen inzake grondpolitiek in de Pacht*, 36e jaarg. (1966), blz. 45.
8. H.R. 19 maart 1909, W.8843. Zie verder H.R. 10 februari 1911, W.9141; H.R. 30 mei 1934, N.J. 1934, 1491; H.R. 26 augustus 1938, N.J. 1939, 93; H.R. 23 december 1959, N.J. 1960, 267; H.R. 26 oktober 1960, N.J. 1961, 134; H.R. 1 november 1961, N.J. 1962, 9. Zie laatstelijk H.R. 28 juni 1972, N.J. 1972, 501; H.R. 4 december 1974, N.J. 1975, 422 met noot van mr. R. A. Mörzer Bruyns. Zie ook de artikelen 135, tweede lid, en 153 OW., waarvan bij dit ontwerp afschaffing wordt voorgesteld.
9. Vergelijk H.R. 26 januari 1938, N.J. 1938, 708.
10. Handelingen Tweede Kamer 3 maart 1977, blz. 3623.
11. H.R. 23 december 1864, W.2652.
12. Zie bij voorbeeld het vroegere artikel 92 Ow., toegevoegd bij de Woningwet 1901, de tegenwoordige artikelen 40a, 135, tweede lid, en 153 Ow., de vroegere regeling voor de schadevergoeding voor de voorlopige inbezitning, bedoeld in het vroegere artikel 54h Ow., toegevoegd bij de Wet van 5 juli 1920, Stb. 329, het tegenwoordige artikel 48 Ow., onder nr. 8 van Algemeen van de memorie van toelichting reeds vermeld.

13. Kamerstukken 13 872, nr. 26.
14. Kamerstukken 13 872, nr. 3, blz. 47.
15. Kamerstukken 13 872, nr. 7, blz. 39.
16. Prof. mr. W. J. I. van Wijmen, *De Grondpolitiek*, in *Advocatenblad* 57-8 (1977), blz. 424. Zie gelijkluidend in *Onteigeningsrecht* door prof. mr. W. J. I. van Wijmen met medewerking van mr. P. E. C. van Wijmen, deel II, De schadeloosstelling, oorspronkelijk bewerkt door dr. S. J. Hamming, deel II, III, par. 7
17. Zie H.R. 13 oktober 1943, N.J. 1944, 22.
18. Zie H.R. 29 maart 1961, N.J. 1961, 511.
19. *Receuil des lois et actes Généraux du Gouvernement, en vigueur dans le Royaume des Pays Bas, Tome septième (du 14 avril 1806, au mois 1810), Bruxelles, Imprimerie de Pinchou – De Broux, 1821, blz. 183.*
20. Mr. J. H. G. Boissevain, *De wet op de onteigening ten algemene nutte van den 28 Augustus 1951 in haar beginselen en strekking* (1853), blz. 116.
21. Zie aldus het Tweede-Kamerlid Wierenga in *Handelingen Tweede Kamer* 3 maart 1977, blz. 3599.
22. H.R. 22 november 1978, N.J.O. 1979, 1.
23. H.R. 21 oktober 1964, N.J. 1965, 29.
24. Zie in dezelfde geest van Wijmen-Hamming, t.a.p., deel II, III, par. 7, blz. 339. Anders Lubbers, t.a.p., blz. 55.
25. H.R. 14 oktober 1959, N.J. 1959, 644.
26. H.R. 3 januari 1968, N.J. 1968, 93.
27. H.R. 13 april 1960, N.J. 1960, 295.
28. Zie overeenkomstig het betoog in deze paragraaf 14 ook mr. C. H. Telders, *Het waarden van bouwgrond bij onteigening* in *Advocatenblad*, 39e jaarg., nr. 10, 15 december 1959, blz. 561 e.v., nrs. 4 en 5, die daarop echter is teruggekomen in zijn boek *Schadeloosstelling voor onteigening*, De rechtspraak van de Hoge Raad tot 1 juli 1967 (1968), met supplement, De Rechtspraak van de Hoge Raad bijgehouden tot 1 juli 1974 (1975), nrs. 304 e.v.
29. Verslag Tweede Kamer, zitting 1900–1901, -34, nr. 1, blz. 69.
30. Prof. mr. P. de Haan, *De wetsontwerpen inzake de grondpolitiek* in *Nederlands Juristenblad* 1976, blz. 6.
31. Evenzo de leden van de fracties K.V.P., A.R. en C.H.U. in voorlopig verslag Wetsontwerp kabinet-Den Uyl, nr. 13 714, nr. 4, blz. 2, de leden van de P.v.d.A.-fractie, t.a.p., blz. 3 en de leden van de V.V.D.-fractie, t.a.p., blz. 8.
32. H.R. 12 mei 1971, N.J. 1972, 489.
33. H.R. 26 oktober 1960, N.J. 1961, 134. Zie ook de rechtspraak en noot, hierboven vermeld onder 8.

34. Zie de rechtspraak, hierboven vermeld onder 8.
35. Zie H.R. 13 maart 1968, N.J. 1968, 245 en verdere rechtspraak, genoemd in de noot van mr. R. A. Mörzer Bruyns onder H.R. 4 december 1974, N.J. 1975, 422.
36. Zie het advies van de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening van 26 mei 1976, blz. 10, te vinden in Ontwerp van Wet Regeling van een voorkeursrecht van gemeenten bij de verwerving van onroerend goed, Kamerstukken nr. 13 713, nr. 7.
37. Zie H.R. 4 december 1974, N.J. 1975, 422.
38. Zie een soortgelijke gedachtengang, ontwikkeld door dr. mr. W. Schenk, *Slechts «utilitaire gebruikswaarde» vergoeden bij onteigening?* in W.P.N.R. nr. 5340 (1976), blz. 153 e.v. en *De Grondpolitiek* in De Pacht, 36e jaarg. (1976), blz. 305.
39. Zie onder Algemeen nrs. 5 en 6.
40. Zie de toelichting op artikel 40 c onder 1.
41. H.R. 13 november 1974, N.J. 1975, 495.
42. K.B. 8 november 1977, A.B. 1978, 328.
43. Zie bij voorbeeld H.R. 23 maart 1938, N.J. 1938, 1001.
44. Zie H.R. 26 augustus 1938, N.J. 1939, 112; H.R. 13 februari 1957, N.J. 1957, 510; H.R. 10 januari 1973, N.J. 1973, 238.
45. H.R. 28 juni 1933, N.J. 1933, 1612; H.R. 25 mei 1960, N.J. 1960, 513.
46. Zie onder Algemeen nr. 14.
47. De Hoge Raad spreekt van verkeerswaarde of waarde in het verkeer. Zie H.R. 3 mei 1950, N.J. 1950, 590; H.R. 31 mei 1950, N.J. 1950, 627. Prof. mr. S. F. L. Baron van Wijnbergen, t.a.p. 7), blz. 36, spreekt van ruilwaarde.
48. H.R. 13 februari 1957, N.J. 1957, 510; H.R. 31 mei 1961, N.J. 1961, 420; H.R. 14 juni 1967, N.J. 1968, 82.
49. Vergelijk de toelichting op artikel 40 onder nr. 2.
50. H.R. 23 december 1959, N.J. 1960, 267. Zie ook onder Algemeen nrs. 8 en 11; H.R. 12 mei 1971, N.J. 1972, 489.
51. H.R. 26 oktober 1960, N.J. 1961, 134.
52. Zie de rechtspraak en noot, vermeld onder 8, waarbij nog te voegen H.R. 18 juni 1941, N.J. 1941, 764; H.R. 30 maart 1960, N.J. 1960, 291.
53. H.R. 4 december 1974, N.J. 1975, 422. In de zin van het ontwerp echter H.R. 8 december 1971, N.J. 1972, 85. Zie ook onder Algemeen nr. 20.
54. H.R. 23 juni 1971, N.J. 1972, 328.
55. H.R. 12 mei 1971, N.J. 1972, 489.
56. H.R. 22 november 1978, N.J.O. 1979, 1.

57. H.R. 21 maart 1962, N.J. 1962, 171.
58. H.R. 26 juni 1957, N.J. 1957, 610.
59. Conclusie van de Procureur-Generaal vóór H.R. 11 april 1962, N.J. 1962, 277; H.R. 25 mei 1960, N.J. 1960, 514.
60. H.R. 21 maart 1962, N.J. 1962, 171.
61. Zie de noot mr. R. A. Mörzer Bruyns onder H.R. 5 december 1973, N.J. 1974, 110.
62. K.B. 25 april 1978, A.B. 1978, 338.
63. vergelijk prof. mr. S. F. L. van Wijnbergen, t.a.p. 7, blz. 37.
64. Telders, *Schadeloosstelling voor onteigening*, t.a.p. 28), nr. 551.
65. De noot van mr. W. Blackstone onder H.R. 7 januari 1970, N.J. 1972, 185.
66. Kamerstukken 13 714: Memorie van Antwoord, nr. 5, blz. 27 en Nota naar aanleiding van het Eindverslag, nrs. 8–9, blz. 15. Zie echter ook de leden van de fractie van de P.v.d.A. in het eindverslag, nr. 7, blz. 6.
67. Zie bij voorbeeld H.R. 8 december 1971, N.J. 1972, 85, in welk arrest het begrip «complex» is omschreven. Zie ook H.R. 4 mei 1977, N.J.O. 1977, 9 met noot van mr. R. A. Mörzer Bruyns.
68. H.R. 7 februari 1968, N.J. 1968, 193 met noot van mr. N. J. Polak.
69. H.R. 7 februari 1968, N.J. 1968, 193 met noot van mr. N. J. Polak.
70. H.R. 13 mei 1964, N.J. 1964, 457; H.R. 4 november 1970, N.J. 1971, 433.
71. H.R. 16 mei 1923, N.J. 1923, 909; H.R. 21 maart 1962, N.J. 1962, 171.
72. H.R. 10 januari 1973, N.J. 1973, 238.
73. Zie mr. A. G. Lubbers, t.a.p. 6, blz. 75.
74. H.R. 21 december 1960, N.J. 1961, 115; H.R. 15 november 1961, N.J. 1962, 61; de noot van mr. W. P. Bakhoven onder H.R. 10 januari 1973, N.J. 1973, 238.
75. Zie mr. A. G. Lubbers, t.a.p. 6, blz. 11.
76. Memorie van antwoord op wetsontwerp Vaststelling van Boek 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, Kamerstukken nr. 7729, nr. 6, artikel 6.1.1.2, blz. 8. 8.
77. Vergelijk mr. A. S. Hartkamp, *Compendium van het vermogensrecht volgens het nieuwe Burgerlijk Wetboek* (1977), nr. 48. Zie ook mr. C. Asser's *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht, Verbintenissenrecht, Algemene leer der overeenkomsten*, 4e druk (1975), bewerkt door mr. L. E. H. Rutten, blz. 233.
78. Zie dr. L. C. Hofmann, *Het Nederlands Verbintenissenrecht*, deel 1, tweede gedeelte, 9e druk (1977), bewerkt door mr. P. Abas, blz. 188 e.v..

79. H.R. 2 mei 1973, N.J. 1973, 498.

80. Vergelijk H.R. 1 juli 1977, N.J. 1978, 73.

81. Zie *mr. C. Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht*, Verbintenissenrecht, De verbintenis in het algemeen, 5e druk (1978) bewerkt door mr. L. E. H. Rutten, blz. 184.

82. Aldus prof. mr. G. J. Scholten in zijn noot onder H.R. 30 juni 1978, N.J. 1978, 685, waar de Hoge Raad op grond van de billijkheid, de schade die een vierjarig kind heeft geleden door een aanrijding, mede te wijten aan de eigen onvoorzichtigheid van dat kind, volgens de regel niet gedeeltelijk voor rekening van het kind laat, maar de schade geheel ten laste van de bestuurder van de aanrijdende auto brengt. Men mag wel aannemen, dat deze aansprakelijkheid van de bestuurder was gedekt door een overeenkomst met een verzekeringsmaatschappij.

83. Kamerstukken 13714, nr. 12, blz. 1.

84. Handelingen Tweede Kamer 3 maart 1977, blz. 3624.

85. H.R. 24 oktober 1927, N.J. 1928, 38.